

POSTANOWIENIE

16 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 16 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.R. i K.R.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 13 czerwca 2025 r., I ACa 1973/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwem z 7 maja 2020 r., skierowanym przeciwko Bank spółce akcyjnej z siedzibą w W., powodowie – M.R. i K.R. domagali się ustalenia nieistnienia stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy o kredyt mieszkaniowy [...] nr [...], zawartej 20 lutego 2007 r. oraz zasądzenia od strony pozwanej na swoją rzecz łącznie kwoty 79.915,42 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty. Powodowie zgłosili też żądania ewentualne. Uzasadniając dochodzone roszczenia, powodowie wyjaśnili, że jako konsumenci dnia 20 lutego 2007 r. zawarli z poprzednikiem prawnym strony pozwanej – Bank1 spółką akcyjną w G. umowę kredytu hipotecznego denominowanego we franku szwajcarskim, udzielonego w złotych w kwocie stanowiącej równowartość kwoty 137.702,88 franków szwajcarskich. Kredyt miał być przeznaczony na sfinansowanie części kosztów nabycia nieruchomości położonej w G. przy ul. [...]. Powodowie

powołali się na nieważność przedmiotowej umowy kredytowej wynikającą z naruszenia zasady swobody umów, zasadami współżycia społecznego i zamieszczenia w umowie niedozwolonych klauzul waloryzacyjnych. W odniesieniu do podstawy prawnej roszczeń pieniężnych powołali się na przepisy o zwrocie nienależnego świadczenia, przy czym dochodzone roszczenia pieniężne ograniczyli do sumy świadczeń spełnionych w okresie od 1 czerwca 2010 r. do 1 października 2013 r. Powodowie są małżeństwem od 2004 r., nieprzerwanie pozostają w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej. Aneksen numer [...] z dnia 28 marca 2008 r. strony podwyższyły kwotę kredytu do 165.025,28 CHF, tj. o kwotę 27.322,40 CHF z przeznaczeniem na modernizację kredytowanego domu.

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank wniósł o sprawdzenie wartości przedmiotu sporu na podstawie art. 25 § 2 k.p.c. oraz o oddalenie powództwa w całości z uwagi na bezzasadność roszczenia co do zasady i co do wysokości.

W wyniku rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z 17 maja 2023 r., w szczególności ustalił, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy kredytu nr [...] zawartej dnia 20 lutego 2007 r. między powodami a poprzednikiem prawnym strony pozwanej Bank1 spółką akcyjną w G. (pkt I); zasądził od pozwanej Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów M.R. i K.R. kwotę 79.915,42 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty (pkt II).

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniosła strona pozwana, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z 17 maja 2023 w całości, podnosząc wyszczególnione w jej treści zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego, tj.: art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i art. 278 k.p.c. oraz art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 162 §1 k.p.c.; art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz przepisów prawa materialnego, tzn.: art. 358¹ § 2 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385² k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 prawa bankowego; art. 358¹ § 2 k.c. w zw. z art. 65 k.c. w zw. z art. 69 prawa bankowego w zw. z art. 58 § 1 k.c.; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 358¹ § 2 k.c.; 385¹ § 2 k.c. i art. 6 ust. Dyrektywy 93/13 w zw. z § 2 ust. 2 pkt 1 COU w zw. z art. 358¹ § 1 k.c. w zw. z art. 65 k.c.; art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., wnosząc jednocześnie o zmianę tego wyroku

poprzez oddalenie powództwa w całości. Ponadto skarżący zgłosił zarzut zatrzymania przewidziany w art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. w zakresie kwoty wypłaconego powodom kapitału - 370.322,39 zł. Pozwany w piśmie z 18 listopada 2024 r. powołał się także na oświadczenie powodów datowane na 4 listopada 2024 r. o potrąceniu własnych wierzytelności szczegółowo wymienionych w tym piśmie z wierzytelnością pozwanego o zwrot kapitału wynoszącą 370.322.40 zł i wniósł o przeprowadzenie dowodu z załączonych pism.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie na koszt pozwanego i nieuwzględnienie zarzutu zatrzymania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Wśród wielowątkowych rozważań Sąd II instancji podkreślił, że status powodów jako konsumentów w rozumieniu art. 22¹ k.c. nie budził wątpliwości, gdyż sporną umowę kredytową zawierali oni w celu nabycia lokalu mającego służyć zaspokojeniu ich potrzeb mieszkaniowych, a sama umowa nie była z nimi indywidualnie negocjowana. Zawarto ją, bowiem, przy wykorzystaniu wzorca umownego opracowanego przez Bank. W konsekwencji Sąd Apelacyjny stwierdził, że pozwany przy zawieraniu umowy nie wypełnił obowiązku informacyjnego wobec powodów w sposób odpowiadający skonkretyzowanym wymogom. W ocenie Sądu II instancji nie miała znaczenia okoliczność, w jaki faktycznie sposób pozwany ustalał kursy wymiany walut i czy odpowiadały one kursowi rynkowemu - jest to bowiem kwestia sposobu wykonywania umowy, podczas gdy oceny jej postanowień, pod kątem abuzywności, dokonuje się biorąc pod uwagę moment jej zawarcia. Jeśli, zaś, chodzi o skutki występowania w umowie klauzul abuzywnych, to teza apelującego o możliwości utrzymania umowy w mocy i dalszego jej wykonywania poprzez zastosowanie przepisów dyspozytywnych i w konsekwencji zastosowanie średniego kursu waluty według NBP, stoi, w ocenie Sądu II instancji, w sprzeczności z aktualną linią orzecniczą Sądu Najwyższego. Następnie Sąd odwoławczy zauważył, że powodowie pouczeni uprzednio o skutkach upadku spornej umowy popierali dalej swoje żądanie, wobec tego, Sąd Okręgowy w Toruniu zasadnie orzekł o zwrocie wpłaconych przez nich kwot jako o świadczeniu nienależnym na mocy art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c., zgodnie z teorią dwóch kondykcji. Odnosnie, natomiast, do kwestii

potrącenia ostatecznie należało stwierdzić, że już tylko suma dwóch pierwszych kwot 62.187,07 zł i 327.802,03 zł doprowadziła do umorzenia wzajemnych wierzytelności stron, a pozostałe wierzytelności powodów wymienione w piśmie z 4 listopada 2024 r. nie wygasły wskutek oświadczenia o potrąceniu, bowiem, nie było już żadnej wierzytelności pozwanego, z którą mogły być umorzone. Odnosząc się następnie do zarzutów skarżącego, co do daty wymagalności roszczenia powodów o zapłatę, Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że nie ma podstaw do przyjęcia, aby roszczenie to stawało się wymagalne dopiero z datą oświadczenia powodów o akceptacji skutków upadku umowy. Co do, podniesionego w apelacji, zarzutu zatrzymania, zdaniem Sądu II instancji, jego uwzględnieniu sprzeciwiało się skonkretyzowane orzecznictwo Sądu Najwyższego i TSUE.

Ostatecznie Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 13 czerwca 2025 r. oddalił apelację pozwanego.

Pozwany – Bank S.A. z siedzibą w W. - skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 13 czerwca 2025 r. w części, tj.: co do pkt. I wyroku, w zakresie w jakim Sąd II instancji nie uwzględnił apelacji pozwanego, co do kwoty 51.217,79 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty i nie zmienił wyroku Sądu I instancji poprzez oddalenie powództwa w tym zakresie, a także co do kosztów postępowania przed Sądem I instancji; co do pkt. II w całości.

Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, tzn.: art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.; art. 382 k.p.c. oraz na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 498 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 499 zd. 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c.; art. 498 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 12 k.c.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, wskazując, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w praktyce sądów, tj.: art. 499 zd. 2 k.c. w zw. z art. art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. w zakresie skutku złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu poprzez rozstrzygnięcie, „czy złożenie oświadczenia o potrąceniu powoduje brak możliwości

naliczania odsetek za opóźnienie od tej części każdej z wierzytelności wzajemnych, które uległy umorzeniu z chwilą powstania stanu potrącalności, który należy utożsamiać z datą wymagalności roszczenia strony potrącającej, za okres po dniu powstania stanu potrącalności?”. Tytułem wykazania powołanej przyczyny kasacyjnej skarżący zaprezentował wywód prawny, którym, między innymi, stwierdził, że rozbieżność w orzecznictwie, odnośnie do wskazanej powyżej kwestii doprowadza do tego, że w bardzo podobnym stanie faktycznym (tj. w sprawach z powództwa kredytobiorców przeciwko bankom dotyczących roszczeń z tzw. umów frankowych, w których kredytobiorcy składają oświadczenie o potrąceniu) część sądów, tak jak w niniejszej sprawie, pomija wsteczny skutek potrącenia wynikający z treści art. 499 zd. 2 k.c., co jednocześnie jest sprzeczne z utrwaloną wykładnią przepisów art. 498 § 1 k.c. w zw. z art. 499 k.c. w zw. z art. 481 k.c., a jednocześnie istnieją wyroki, które wskazują na retroaktywny skutek potrącenia prowadzący do wygaśnięcia roszczenia kredytobiorców o odsetki. Analiza zapadłych w ostatnim czasie wyroków, właśnie na kanwie spraw dotyczących umów bankowych, pokazuje, zdaniem pozwanego, że sądy powszechne prezentują przeciwstawne poglądy, co do omawianego zagadnienia, po czym skarżący zaprezentował przykładowe orzeczenia sądów powszechnych. Zdaniem skarżącego wskazany problem prawny, jako niejasny, budzi wątpliwości dlatego też konieczna jest jednoznaczna wypowiedź Sądu Najwyższego potwierdzająca, że również - w przypadku specyficznego rodzaju roszczeń, tj. roszczeń wynikających z upadku umowy kredytu denominowanego lub indeksowanego, w wyniku abuzywności postanowień takiej umowy - potrącalność jest niezależna od stanu wymagalności wierzytelności pasywnej, a tym samym retroaktywny skutek potrącenia występuje na dzień wymagalności wierzytelności kredytobiorców.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W kontekście orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i obowiązującej, w ramach rozliczeń pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą związanych ze zwrotem wzajemnych świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytowej, teorii dwóch kondykcji, nie występują wskazywane

przez pozwaną wątpliwości interpretacyjne. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej już wyjaśnił, że w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, konsument jest uprawniony do domagania się od przedsiębiorcy zwrotu świadczeń spełnionych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy oraz odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania tego zobowiązania, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tego świadczenia (zob. wyrok z 14 grudnia 2023 r., C – 28/22). Powstanie stanu wymagalności roszczenia o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy oraz stanu opóźnienia w realizacji tego roszczenia przez zobowiązanego, nie jest uzależnione od stanowiska konsumenta co do braku jego zgody na dalsze obowiązywanie umowy zawierającej klauzule abuzywne (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C - 140/22). Ponadto w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej również i przedsiębiorcy – w przypadku nieważności umowy kredytowej – przysługuje roszczenie o zwrot kapitału wypłaconego konsumentowi w wykonaniu tej umowy, z odsetkami za opóźnienie od dnia wezwania konsumenta do zapłaty (zob. wyrok z 15 czerwca 2023 r., C – 520/21 oraz postanowienie z 11 grudnia 2023 r., C – 756/22). Wreszcie istotnych wskazówek interpretacyjnych w kwestii wymagalności roszczeń kondykcyjnych konsumenta i przedsiębiorcy, a tym samym i wzajemnych roszczeń odsetkowych z perspektywy zarzutu potrącenia dostarcza wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 22 stycznia 2026 r, C-902/24.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Władysław Pawlak

[PG]

[SOP]

